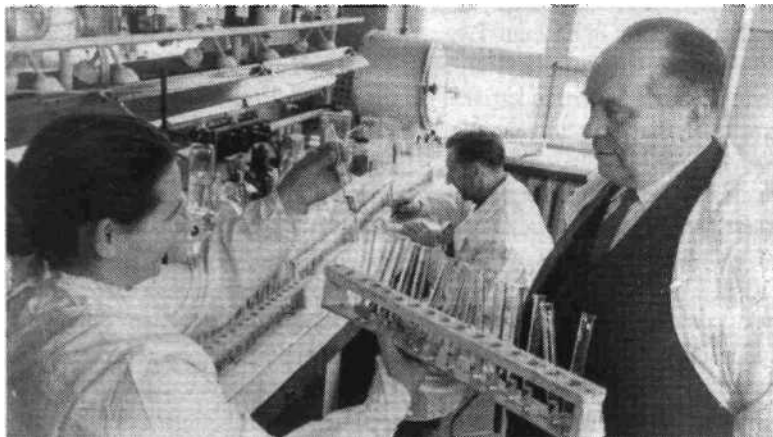

Garsaus mokslininko gyvenimo kelias

Šį mėnesį sukanka 100 metų, kai gimė žymus mokslininkas Juozas Kuskas. Be to, sausis žymi ir dar vieną datą - 30 metų, kai jo nebėra tarp mūsų. Ta proga prisiminkime keletą žemės ūkio specialisto gyvenimo faktų.

Juozas Kuskas su moksliniais bendradarbiais apie 1970 metus. PB archyvo nuotr.

Petras JUKNEVIČIUS

Juozas Kuskas gimė 1909 metų sausio 20 d. Panevėžio rajono Daniūnų kaime. Augo gausioje šeimoje: turėjo brolių ir penkias seseris.

Baigęs Ramygalos mokyklą J.Kuskas išvažiavo studijuoti į Žemės ūkio akademiją, kurią baigė 1935-aisiais. Gabus specialistas buvo paliktas savojoje Alma Mater, skaitė pienininkystės, sūrininkystės ir specialiosios gyvulininkystės kursą, o 1944-1948 metais dirbo Bendrosios gyvulininkystės katedroje.

1948-aisiais prasidėjo naujas J.Kunsko gyvenimo etapas: jis buvo paskirtas Lietuvos TSR mokslų akademijos Žemės ūkio instituto Gyvulininkystės mokslinio tyrimo stoties Baisogaloje šėrimo skyriaus vedėju. Vėliau, čia įkūrus Gyvulininkystės institutą, visą laiką dirbo tose pareigose.

Didelį mokslinio tyrimo darbą J.Kuskas atliko gyvulių šėrimo ir pašarų gamybos technologijos srityje, ruošė jaunų mokslininkų kadrus; išleido knygas: „Galvijų prieaugio šėrimas“ (1968), „Karvių šėrimas“ (1971), daug rašė racionalaus pašarų naudojimo klausimais.

J.Kuskas daug prisidėjo organizuojant pramoninę žolės miltų gamybą. Už žolės miltų gamybos technologijų sukūrimą ir įdiegimą jam kartu su kitais mokslo ir gamybos darbuotojais paskirta respublikinė premija.

J.Kuskas mirė 1981 metų sausio 17 d. Baisogaloje. Palaidotas miestelio kapinėse.

J.Kuskas buvo vedęs Birutę - Oną Vitkutę iš Staškūniškio k., Daugailių sen., Utenos r. Juozas ir Birutė Kuskai užaugino dvi dukras: Laimą ir Mildą. Laima Kuskaitė chemikė, baigė Maskvos M. V. Lomonosovo universitetą, gamtos mokslų daktarė. Milda Kuskaitė, kaip ir Laima, gyvena Vilniuje, yra vokiečių kalbos specialistė, vertėja.

Mokslininko biografiją galime papildyti dukters Laimos atsiminimais: „Tėtis buvo tikrai gilus ir mėgstantis mokslinę veiklą žmogus. Tačiau sovietinėje santvarkoje jam kliudė „smetoninio dėstytojo“ (jis iki

Antrojo pasaulinio karo dėstytojavo Žemės ūkio akademijoje Dotnuvoje) etiketė, o tai anais laikais buvo „labai didelė nuodėmė“. Antrasis „labai didelis“ jo trūkumas buvo tai, kad jo žmona kiekvieną sekmadienį demonstratyviai lankydavo Baisogalos bažnyčią. Už tai ne kartą jam buvo ir atvirai priekaištauta, ir kitais būdais bausta. Pavyzdžiui, ilgus metus jam buvo neleidžiama ginti disertacijos moksliniam laipsniui. Buvo susiklosčiusi tiesiog komiška situacija: Juozo Kunsko vadovaujami aspirantai vienas po kito sėkmingai apgindavo disertacijas ir daugelis iš jų toliau dirbdavo tėčio vadovaujami, o jis pats vis neturėjo mokslinio laipsnio. Faktinis jo kaip mokslininko autoritetas buvo neabejotinas ir visų pripažįstamas, tačiau formaliai disertaciją, kurią parašė gal jau 1948-1949 m., jis apsigynė tik 1958-aisiais, būdamas 48 metų.“

Apie kitus J.Kunsko interesus štai ką šių eilučių autoriui yra papasakojusi dr. Laima Kuskaitė: Jis mėgo keliauti. Tais laikais kelionės buvo įmanomos tik Rytų kryptimi. Jau nystėje keliavęs po Suomiją, Švediją, po karo tėtis apkeliojo Kaukazą, Vidurinę Aziją. Jis su džaugsmu vykdavo į kiekvieną Lietuvos miestelį ar kaimą, praktiškai kiekvieną savaitę būdavo. Vilniuje, dažnai kelis kartus per metus vykdavo į Maskvą. Ir šios nuolatinės kelionės jam buvo nesunkios. Jis buvo aistringas ir taiklus medžiotojas, mėgėjas sodininkas, savo sode auginęs daug retų veislių augalų, jau būdamas brandaus amžiaus tapo vairuotoju, sulaukęs beveik 60 metų, ėmė mokytis anglų kalbos (vokiečių mokėjo gerai nuo jaunystės). Jis rasdavo laiko skaityti grožinę literatūrą, tik Baisogalos bibliotekoje pritrūkdavo knygų, nes visas buvo skaitęs. Manė visada stebindavo tėčio informuotumas. Jis, gyvendamas Baisogaloje, visada žinojo, kas dedasi ir kas naujo visame regione nuo Rasėnių iki Panevėžio (pvz., kaip sekasi restauruoti Tytuvėnų vienuolyną, kaip jaučiasi stumbrai Panevėžio rezervate ir pan.). Gal todėl jam buvo įdomu gyventi, ir su juo visiems buvo įdomu.“